

एतदर्थ मंडळ (मराठी प्रशिक्षण व परीक्षा), महाराष्ट्र शासन

भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, प्रशासकीय इमारत, ५ वा मजला,
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर उद्यानाजवळ, शासकीय वसाहत, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०००५१.

अराजपत्रित कर्मचाऱ्यांसाठी मराठी भाषा उच्चस्तर परीक्षा
प्रश्नपत्रिका एक - विहित पाठ्यपुस्तक व कार्यरूप व्याकरण

दिनांक : १८ ऑगस्ट, २०२१

[वेळ : सकाळी १०.३० ते दुपारी १.१५]

(तोंडी परीक्षेस लागणारा वेळ धरून)

(एकूण गुण : १००)

सूचना:- (१) नवीन प्रश्न नवीन पानावर सोडवावा.

(२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर नमूद केले आहेत.

(३) प्रश्नासमोर दिलेल्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे अन्यथा पूर्ण गुण दिले जाणार नाहीत.

	गुण
प्रश्न क्र. १ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे २० ते २५ ओळींत लिहा.	१०
(अ) झाडापासून आनंदी जीवन जगणे शिकावे या विधानातील विचार स्पष्ट करा.	
(ब) पंतांनी उपास सुरू केल्यापासून त्यांनी केलेल्या कष्टाविषयी माहिती द्या.	
प्रश्न क्र. २ पाठांच्या आधारे खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे १० ते १५ ओळींत लिहा.	२५
(अ) 'शाल व शालीनता' यांचा पाठाच्या आधारे कळलेला अर्थ स्पष्ट करा.	
(ब) 'चाळ संस्कृती' चे पाठातून होणारे दर्शन स्पष्ट करा.	
(क) अब्दुलबदल माहिती लिहा.	
(ड) आचार्य बर्वेची स्वभाव वैशिष्ट्ये लिहा.	
(इ) माशेलहून मुंबईला आल्यानंतर लेखकाची व त्याच्या आईची स्थिती कशी होती ते थोडक्यात लिहा.	
(फ) पावडेकाकांनी सुमितवर राग का व्यक्त केला ?	
प्रश्न क्र. ३ कवितांच्या आधारे खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे १० ते १५ ओळींत लिहा.	१५
(अ) पणतीच्या उदाहरणातून कवितेत व्यक्त झालेला विचार स्पष्ट करा.	
(ब) संत नामदेवांनी आईकडून व्यक्त केलेल्या अपेक्षा अभंगाच्या आधारे लिहा.	
(क) 'योगी पुरुष पाण्यापेक्षाही श्रेष्ठ आहे' हे तुमच्या शब्दांत स्पष्ट करा.	
(ड) सैनिक सीमेवर तैनात असतो, म्हणून आपण सुरक्षित राहतो, या विधानातील भाव स्पष्ट करा.	

[उलटून पहा.]

- प्रश्न क्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही पाच वाक्यप्रचारांचा अर्थ लिहून वाक्यात उपयोग करा. गुण १०
- (अ) मन दुखावले जाणे
(ब) गोडी चाखणे
(क) निगा राखणे
(ड) सहभागी होणे
(इ) समाधान वाटणे
(फ) परिश्रम करणे
- प्रश्न क्र. ५ खालील मराठी शब्दसमूह आणि त्यांचे इंग्रजी अर्थ योग्य यांच्या जोड्या जुळवा. १०
‘अ’ गट	‘ब’ गट
(अ) हुतात्मा होणे	(१) To implement
(ब) मनावर ठसा उमटणे	(२) To warn
(क) गट—तट असणे	(३) To start crying
(ड) उच्छाद मांडणे	(४) To persuade
(इ) जरब बसवणे	(५) To create a strong base
(फ) अंमलबजावणी करणे	(६) To be highly impressed
(ग) पाया मजबूत करणे	(७) To become a martyr
(ह) रडू फुटणे	(८) Find a way out
(य) मार्ग शोधणे	(९) To have differences of opinion
(र) समजूत घालणे	(१०) To trouble
- प्रश्न क्र. ६ (अ) खालीलपैकी कोणत्याही पाच शब्दांचे लिंग बदला. ५
(१) मित्र	(४) ताई
(२) भाऊ	(५) नवरा
(३) विद्वान	(६) मुलगा
- (ब) खालीलपैकी कोणत्याही पाच शब्दांचे विरुद्धार्थी शब्द लिहा. ५
(१) भरपूर	(४) दुर्दैवी
(२) सोय	(५) सुंदर
(३) कंजूष	(६) लक्ष
- प्रश्न क्र. ७ (अ) खालीलपैकी कोणत्याही पाच शब्दांपासून विशेषण तयार करा. ५
(१) विभाग	(४) कल्पना
(२) मास	(५) सुदैव
(३) शरीर	(६) वाचन

(ब) कंसातील सूचनेनुसार बदल करून वाक्ये पुन्हा लिहा.

- (१) पावडेकाकांचा चेहरा एकदम पडला. (वाक्यांचा प्रकार ओळखा.)
- (२) कितिदा तरि तेच तेच ते बोलून झाले होते. (लेखननियमानुसार वाक्य शुद्ध करून लिहा.)
- (३) उगाच भलते सलते अर्थ काय काढताय ? (आज्ञार्थी करा.)
- (४) फक्त वैद्यकीय मदतीचे काम करीन. (अधोरेखित शब्दांचे वचन बदलून वाक्य लिहा.)
- (५) स्नेहलला स्वतःचाच राग आला. (वाक्यातील काळ ओळखा.)

प्रश्न क्र. ८ कंसात दिलेल्या पर्यायांमधून वाक्यांतील रिकाम्या जागी योग्य शब्दसमूहाची निवड करा. (भात, काटकुळा, कार्ड, चौथऱ्यावर, भविष्य, आय.आय.टी., गाढ, रेखामावशी, अनामिक, युनियन.) १०

- (अ) रात्रदिवस ते ----- माझ्या डोळ्यांपुढे नाचत होते.
- (ब) आमच्या कोकणात सगळे ----- खातात.
- (क) मला मी ----- झाल्याची स्वप्ने पडू लागली.
- (ड) हल्ली मी वजन आणि ----- या दोन्ही गोष्टींची चिंता करायचे सोडून दिले आहे.
- (इ) आंब्याच्या झाडाखाली असलेल्या ----- अब्दुल बसला.
- (फ) अन्वर ----- झोपला होता.
- (ग) सुमित ----- कानपूरला शिकत होता.
- (ह) ----- तर फार गडबडून गेल्या.
- (य) अखेर ----- हायस्कूलमध्ये मला प्रवेश मिळाला.
- (र) सुकलेल्या नाल्यात उतरताना माझ्या मनावर एक ----- दडपण आलं होतं.

-----*-----*

एतदर्थ मंडळ (मराठी प्रशिक्षण व परीक्षा), महाराष्ट्र शासन

भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नवीन प्रशासकीय इमारत, ५ वा मजला,
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर उद्यानाजवळ, शासकीय वसाहत, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०००५१

अराजपत्रित कर्मचाऱ्यांसाठी मराठी भाषा उच्चस्तर परीक्षा

प्रश्नपत्रिका दोन - सुसंगत लेखन व अनुवाद

दिनांक : १८ ऑगस्ट, २०२१

[वेळ : दुपारी १.४५ ते सायंकाळी ४.१५]

(एकूण गुण : १००)

सूचना :- (१) नवीन प्रश्न नवीन पानावर सोडवावा.

(२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर नमूद केले आहेत.

(३) प्रश्नासमोर दिलेल्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे अन्यथा पूर्ण गुण दिले जाणार नाहीत.

प्रश्न क्र. १	खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर सुमारे १५ ते २० ओळीत निबंध लिहा.	गुण
२०
	(अ) माझं गाव, माझी माणसं	
	(ब) वाढती बेरोजगारी : एक समस्या	
प्रश्न क्र. २	खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयाच्या संदर्भात सुमारे १५ ते २० ओळीत तुमचे विचार मांडा.	२०
	(अ) 'विजेची बचत काळाची गरज' याबाबत आपले विचार व्यक्त करा.	
	(ब) योग - एक जीवन पद्धत याबाबत विचार व्यक्त करा.	
प्रश्न क्र. ३	खालीलपैकी कोणत्याही तीन बाबी तयार करा.	३०
	(अ) सावित्रीबाई फुले यांचा दिनांक ३ जानेवारी हा जन्मदिवस 'भारतीय स्त्रीमुक्ती दिन' म्हणून साजरा करावा याकरिता परिपत्रक तयार करा.	
	(ब) झोपडपट्टी भागातील बालकांच्या शैक्षणिक विकासासाठी कोणकोणते प्रकल्प तयार करता येतील व त्यांची अंमलबजावणी कशी करावी लागेल, याविषयी टिप्पणी तयार करा.	
	(क) ॲसिड हल्ला, लैंगिक अत्याचार यामध्ये बळी पडलेल्या महिलांचे पुनर्वसन करण्यासाठी मनोधैर्य योजना सुरू करण्याबाबत शासकीय निर्णयाचे परिपत्रक तयार करा.	
	(ड) डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्मदिवस १५ ऑक्टोबर हा वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरा करण्याबाबत परिपत्रक तयार करा.	

[उलटून पहा.]

प्रश्न क्र. ४ खालील मराठी शब्दसमूह आणि त्यांचे इंग्रजी अर्थ योग्य यांच्या जोड्या जुळवा.

‘अ’ गट	‘ब’ गट
(१) Business Manager	(अ) कार्यालय लेखापाल
(२) Judgment Writer	(ब) उपविभागीय दंडाधिकारी
(३) Officer Accountant	(क) आरोहक
(४) Senior Physicist	(ड) द्वारपाल
(५) Sub-Divisional Magistrate	(इ) व्यवसाय व्यवस्थापक
(६) Mounter	(फ) क्षेत्रपाल
(७) Welfare Officer	(ग) नैमित्तिक चालक
(८) Ranger	(ह) कल्याण अधिकारी
(९) Gate-keeper	(य) न्यायनिर्णय लेखक
(१०) Casual Operator	(र) वरिष्ठ भौतिकीतज्ञ

प्रश्न क्र. ५ पुढील वाक्यप्रयोगासाठी मराठी पर्याय द्या. (कोणतेही पाच)

- (अ) To look after
- (ब) To have plans
- (क) To compete
- (ड) To confess
- (इ) To snatch away
- (फ) To go away

प्रश्न क्र. ६ खालील उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

When a Bill has been passed by the Legislative Assembly of a State or, in the case of a state having a Legislative Council, has been passed by both Houses of the Legislature of the State, it shall be presented to the Governor shall declare either that he assents to the Bill or that he withholds assent therefrom or that he reserves the Bill for the consideration of the President, Provided that the Governor may, as soon as possible after the presentation to him of the Bill for assent, return the Bill if it is not a Money Bill together with a message requesting that the House or Houses will reconsider the Bill or any specified provisions thereof and, in particular, will consider the desirability of introducing any such amendments as he may recommend in his message and, when a Bill is so returned, the House or Houses shall reconsider the Bill accordingly, and if the Bill is passed again by the House or Houses with or without amendment and presented to the Governor for assent, the Governor shall not withhold assent therefrom.